

Biskop Atle Sommerfeldt:
Preken 2. søndag i advent - 8.desember 2013
Orgelinnvielse i Gjerdrum kirke
Joh 14,1-4

Denne uken døde Nelson Mandela, en av det forrige århundres store ledere. Mediene har vært fulle av bilder og fortellinger om ham og hans kamp for rettferdighet og felleskap, som han førte med høy risiko og betalte en høy pris for.

Det Sør-Afrika Nelson Mandela vokste opp i, var organisert for å håndtere den hvite befolkningens frykt for den svarte befolkningen. De fryktet at den svarte befolkningen ville komme og ta dem, og - hvis de ikke kastet dem på havet - i alle fall forby dem å opprettholde sin kultur og sitt språk og ta fra dem den høye levestandarden. Den svarte befolkningens frykt i Sør-Afrika var mer konkret og basert på faktiske erfaringer. Det var frykten for å bli trakassert, slått og fengslet. Sør-Afrika var fryktens land for alle dens innbyggere.

«Mandela lærte oss hva som er mulig å oppnå dersom en lar seg styre av håp i stedet for frykt», uttalte president Obama i sine minneord da budskapet om Nelson Mandelas død kom. I stedet for å bygge et samfunn på frykt for de som er annerledes, var Mandela og den brede frigjøringsbevegelsen med kirker og fagbevegelse preget av visjonen om et samfunn der alle tilhørte det samme felleskapet. Håpet om at det var mulig å skape et annet samfunn, drev dem til å holde ut og overvinne frykten for tortur, død, fengsling og isolasjon, selv om de visste det var fullt mulig at dette ville ramme også dem. Det viste seg at håpets samfunnsvisjon også frigjorde den hvite befolkningen fra frykten. Det ble mulig å leve i ett samfunn og arbeide for en felles fremtid. Håpet om rettferdighet for alle ga livskraft til alle.

Frykten for de andre kan vi gjenkjenne i mye av den anti-islamske og innvandringskritiske retorikken i vårt eget land. Og den frykten for å bli sendt tilbake til en usikker fremtid som mange asylsøkere kjenner så godt, er i slekt med de svartes frykt under apartheid. Også vi trenger å stole på håpet og ikke la frykten styre oss.

Det er allikevel en annen frykt som kanskje ligger nærmere de fleste av oss: Frykten for å tenke og være annerledes enn de andre, ligger dypt hos mange. Særlig krevende blir det dersom frykten blir religiøs og knyttes til frykten for å bli avvist av Gud, nå og i all evighet. Da blir kirkerommet ikke et rom der det er plass for oss alle, hver med vårt, men et rom der vi forventes å tilpasse oss og innordne oss i det som måtte være av korrekte meninger, holdninger, tolkninger og adferd hos de menneskene som er der. Da blir kirkerommet et rom med lav takhøyde og høy dørstokk.

For et par uker siden snakket jeg med en gruppe konfirmanter på Jeløya. Vi var samlet i kirkerommet og jeg spurte dem hva de syntes var det fineste med rommet. En av dem svarte at det fineste er at det er så høyt under taket slik at det er plass til alle slags mennesker og alle slags tanker.

Vi skal ikke undervurdere unge menneskers eksistensielle smerte, selv i verdens rikeste land med verdens beste sosiale sikkerhetsnett. Vi vet at mange lever i frykt for fremtiden. Kravene til konformitet og prestasjoner, vellykkethet og levestandard oppleves av de fleste som skyhøyt og hos for mange som et utålelig press.

I et slikt kulturklima fremsto kirkerommet for denne konfirmanten som et annerledes rom. Det kommuniserte en annen livsfølelse. En livsfølelse der fremtiden ikke var preget av frykt, men av håp - ikke av prestasjon, men av akseptering - ikke av fordømmelse, men av barmhjertighet. For henne var kirkerommet blitt et sted hun kunne søke tilflukt og gripe tak i det håpet som ligger foran oss (Hebr 6,18 - epistelteksten) og der Gud kommer til oss, frir oss fra døden og holder oss i live i vanskelige tider (Salme 33,19 – GT-lesning). Hun uttrykte håpet om at i Guds rike er det mange rom med stor takhøyde. Det er håpet om at i Guds gjestebud, som holdes der, er det ikke prestasjon og meninger og konformitet som råder, men at alt er gjort ferdig for oss av Gud selv.

Kirkerommet er et sted, og vi har så lett for å tenke oss at Guds rike er et sted og en tilstand der håpet er realisert og der det verken er smerte eller tårer, undertrykkelse eller urett. Men det er ikke stedet som er kirkerommets hemmelighet, det er relasjonen som lever i dette rommet. Og denne relasjonen er relasjonen mellom Gud og mennesker. Det er denne relasjonen som driver frykten ut og lar håpet slippe til.

Vi vet at det kan finnes frykt for hverandre blant menneskene i kirken. Vi vet at mange av dem som samles, bærer med seg en velbegrunnet frykt for fremtiden. Derfor er ikke kirkerommet et sted der det ikke kan finnes frykt. Men det er et sted der det etableres en relasjon til han som sier at vi kan komme til ham, alle vi som strever og har tungt å bære. Vi vet at i dette rommet kommer Gud selv oss i møte, slik Gud hørte folkets rop under slaveriet i Egypt og som Gud har gjort gjennom århundrene til dem som sukker og klager over urett og lidelse.

Det var denne vissheten og erfaringen som var den dype forankringen for håpet Mandela bar med seg fra misjonsskolene og som de store kirkelederne med erkebiskop Tutu i spissen valgte å la styre sitt samfunnsengasjement. Troen på en lyttende Gud som vil frihet og rettferd for alle, gjorde at de overvant frykten og forandret Sør-Afrika fra å være fryktens land til å bli håpets land.

I kirkerommet synliggjøres relasjonen mellom Gud og menneske og uttrykkes i møte mellom alter og orgel. I den ene enden av rommet, der vi kommer inn, er orgelet. Orgelet er i rommet for å gi uttrykk til og ledsage tonene i vår livsfølelse. Når vi i denne gudstjenesten innvier et nytt orgel, innvier vi derfor instrumentet som skal følge oss i pilgrimsvandringen fra døren, og til døpefont og alterbord. Det er der Gud møter oss og inviterer oss til å ta i mot den kjærlighet og barmhjertighet vi trenger for å overvinne frykten vi har for mennesker og for fremtiden.

«Jeg vil komme og ta dere til meg», sier Jesus i dagens evangelium, «så dere kan være der jeg er». Det er i dåpen Jesus kommer tilbake og tar oss til seg, og det er ved å motta Jesu legeme og blod til minne om hans handlinger for oss, at vi får styrke til å leve livene våre – «at håpet får et trygt og fast anker for sjelen» - for å sitere Hebreerbrevet som vi hørte lest.

Både vi og menneskene i Sør-Afrika lever fortsatt i håpet om at Guds kjærlighet og rettferdighet skal få større gjennomslag også i livene våre her og nå. Derfor kan vi la den 2500 år gamle bønningen vi hørte lest, også være vår bønn: «Vår sjel venter på Herren; han er vår hjelp og vårt skjold. La din miskunn være over oss, Herre! Det er deg vi venter på.»

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.